

**Экономикалық интеграция істері министрінің
«Қазақстанның ДСҰ-ға кіруі бойынша жүргізіліп жатқан
келіссөздердің барысы туралы» баяндамасы**

Құрметті Қабиболла Қабенұлы!

Құрметті Депутаттар, Үкімет мүшелері және бүгінгі жиынға қатысып отырған қонақтар!

Алдымен, Мемлекет басшысының Үкіметтің алдына Қазақстанның экономикасын диверсификациялау және әлемнің бәсекеге қабілетті 30 елінің қатарына кіру міндетін қойғанын атап өткім келеді.

Осыған байланысты, евразиялық экономикалық интеграцияны дамыту, және ДСҰ-ға кіру туралы қойылған міндет аса маңызды болып табылады.

Экономиканың шикізаттық емес секторын дамыту меншетел және тікелей ішкі инвестицияларын тарту мақсатында, ең алдымен ішкі нарықты кеңейту қажет. Бұл мақсат тұтынушылар саны 170 млн. адамнан асатын Кедендік Одақтың ортақ нарығын қалыптастыру арқылы іс жүзеге асырылып отыр.

Өз кезегінде, **ДСҰ-ға мүше болып кіру Қазақстанның әлемдік қауымдастықта қолайлы, әрі ашық инвестициялық және бизнес климаты бар сенімді сауда әріптес ретінде танылуына тікелей ықпал етеді.**

Құрметті депутаттар, Дүниежүзілік сауда ұйымы – бұл, ең алдымен тауарлар мен қызметтердің саудасын реттейтін қағидалардың жиынтығы болып табылатынын атап өткім келеді.

Аталған ережелерді ДСҰ-ға мүше болып отырған 159 мемлекет, оның ішінде әлемнің ең ірі экономикалары бүгінгі күні қолданып отыр.

Осыған байланысты, Қазақстанның заңдарын ДСҰ-ның Келісімдері ережелерінің қағидаларына сәйкес келтіру үшін Үкімет келесі салаларда жұмыс жүргізіп отыр.

Біріншіден. 2004 жылдан бастап Үкімет Парламентпен бірлесе отырып бизнестің жүргізу процедураларын жеңілдетуге және Қазақстанның жалпылай инвестициялық климатын жақсартуға ықпал ету мақсатымен қазақстандық 50-ден астам заңға өзгерістер енгізді.

Сонымен қатар, Қазақстанның сыртқы сауда саласына қатысты Кеден одағы шеңберінде қабылданған 10 келісімді өзгерту үшін жұмыс жасалды.

Атап айтқанда, **кедендік әкімшілендіру, салықтық саясат** саласындағы заңнамаларға енгізілген өзгерістер осы салалардың отандық бизнеске одан әрі жеңілдетіліп, ашық болуы үшін іске асырылды.

Өз кезегінде, **валюталық бақылау, импорт тауарларын лицензиялау талаптарын жеңілдету, мемлекеттік монополиялар салаларын қысқарту, сондай-ақ заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу** рәсімдерін жеңілдету жұмысы да сауда саласындағы әкімшілік кедергілерді азайту мақсатында жасалынып отыр.

Мысалы, тауарларды импорттау үшін берілетін лицензиялардың мерзімі 30-дан 15 күнге дейін қысқартылды. Сонымен қатар, 2011 жылдан бастап дәрі-дәрмектерді және фармацевтикалық тауарларды импорттау үшін мемлекет тарапынан лицензия талап етілмейтін болды.

Ал 2012 жылдан бастап этилдық спиртті және алкогольдік ішімдіктерді импорттау үшін мемлекет тарапынан лицензия қолданылмайтын болды.

Жоғарыда аталған Қазақстанның заңнамаларына енгізілген өзгерістер сауда саласында жұмыс істеп жатқан бизнестің дамуына кедергі келтіретін әкімшілік кедергілерді қысқартуға мүмкіндік берді.

Екіншіден. ДСҰ-ға кіру үшін жүргізіліп отырған дайындықтың шеңберінде елімізде шығарылатын және импортталатын **тауарлардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін және тұтынушылар қолданып отырған тауарлар сапасын жақсарту үшін техникалық реттеу** саласында біршама жұмыс атқарылды.

2004 жылы осы саланы реттейтін жаңа заң қабылданды, және 30-дан астам қосымша заңдарға қажетті өзгерістер енгізілді. Бүгінгі күні ұлттық стандарттарды халықаралық стандарттармен үйлестіру жұмысы жалғасып отыр.

Осылайша, атқарылып отырған жұмыс техникалық реттеудің ұлттық системасын жетілдіруге және Қазақстанда шығарылған өнімге отандық және шетелдік нарықта тұтынушылар тарапынан сенімін арттыруға мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, ұлттық санитарлық және фитосанитарлық бақылау жүйесін реформалау да жағымды нәтижелерге әкеледі деп күтілуде. Аталған салалардағы ұлттық заңнама **санитарлық және фитосанитарлық шараларды қабылдау бойынша ДСҰ Келісімі** талаптарына сәйкес келтірілді.

Кедендік одақ Келісімдері де ДСҰ ережелеріне сәйкес келтірілгенін атап айту қажет.

Бүгінгі таңда Қазақстан Үкіметі ветеринария жүйесінің материалдық-техникалық базасын, өсімдіктер карантині мен тамақ өнімдерінің қауіпсіздігін жақсартуға бағытталған шаралар жүргізіп отыр.

Мысалы, 2013 жылғы 1 қаңтарға 48 модульдік біртепті ветеринарлық зертханалар іске қосылды: олардың ішінде 11 облыстық, 37 аудандық, тағы да 78-нің құрылысы әлі жалғасуда.

Құрметті депутаттар, аталған саладағы барлық аталған және жоспарланған жұмысқа қазақстандық өнімгешетел нарықтарында сенімнің артуына ықпал етеді, және елге **тек сапалы және қауіпсіз импорттық тауарларды әкелуді қамтамасыз етеді!**

Үшіншіден. 2006 және 2013 жылдардың арасында магистральдық темір жолдың экспорттық, импорттық бағыттағы және елдің ішіндегі транспорттық тарифтерін бір деңгейге келтіру жұмыстары аяқталды.

Осындай жұмысты Кеден Одағы шеңберінде темір жол саласы аясында қабылданған Келісімді жүзеге асыру барысында Қазақстанмен қатар, Ресей мен Беларусь мемлекеттері де 2013 жылдың 1 қаңтарына дейін іске асырды. Бұл Қазақстаннан Ресей арқылы темір жол транспортымен Батыс Еуропа елдеріне шығатын тауарларды Ресей өз өндірушілеріне қолданып отырған бірыңғай тарифпен экспорттауға қол жеткізді.

Төртіншіден. 2009 жылдан бастап **импорттық және отандық тауарларға қолданып отырған акциз салығын бір деңгейге келтіру жұмысы жүргізіліп, 2013 жылдың 1 қаңтарына дейін аяқталды.**

Бесіншіден.Қазақстанның тауар өндірушілері үшін жағымсыз ықпал етуі мүмкін ДСҰ келісімінің қағидаларымен Қазақстанның заңнамасын сәйкестендіру үшін Қазақстан өтпелі кезеңдер туралы келіссөздер жүргізді. **Мысалы,** 2010 жылы Қазақстан Үкіметі 4 отандық кәсіпорынмен **транспорт машиналарын жасау туралы инвестициялық** келісімдерге қол қойған болатын.

Бұл кәсіпорындарға мемлекет тарапынан көрсетіліп отырған көмек, атап өткенде импортталған компоненттерге қолданылатын кедендік бажды төлемеуге рұқсат, ДСҰ қағидаларына сәйкес келмейді. Сондықтан Қазақстан **2018 жылдың 1 шілдесіне** дейін мемлекет тарапынан қолданып отырған шараны іске асыру үшін өтпелі кезең туралы келісімге қол жеткізді.

Сонымен қатар, Еркін Сауда Аймағы шеңберінде және Еркін Қойма механизмі арқылы мемлекет тарапынан **қазақстандық тауар өндірушілері үшін** қолданылып отырған шаралар 2017 жылдың 1 қаңтарына дейін жалғастырылатын болады.

Бүгінгі күні Қазақстанда 10 еркін экономикалық сауда аймағы жұмыс істеп отыр: Астана жаңа қала, Ақтау теңіз порты, Информациялық технологиялық паркі және басқа да өндіріс аймақтары.

Тағы бір атап өтетін маңызды келіссөздер мұнай, газ және тау-кен саласында жұмыс істеп жатырған инвесторлармен қол қойылған келісімдердегі қазақстандық тауарларды сатып алу талабы бойынша жүріп жатыр.

Бүгінгі күні 564 инвестициялық контрактіге қол қойылған. Бұл контрактілер бойынша сатып алынатын қазақстандық тауарлардың көлемі 13 пайыздың шамасында болып отыр. Сол контрактілер шеңберінде қазақстандық өндірушілер жеңілдіктер пайдалануда. Осы жеңілдіктерді сақтап қалу бойынша келіссөздер жүргізіліп жатыр.

Жоғарыда аталып өткен өтпелі кезеңдер мерзімі отандық тауар өндірушілер үшін альтернативтік мемлекет тарапынан қолданылатын шараларды халықаралық ережелерге сәйкес дайындау үшін жеткілікті уақыт береді.

Алтыншыдан. Қазіргі уақытта мемлекеттің ЖІӨ (жалпы ішкі өнімінің) жартысынан астамы отандық қызмет көрсетіп жатқан компаниялардың жұмысының нәтижесінде қалыптасып отыр.

Шетелдік компанияларына қатысты Қазақстанның қызмет көрсету нарығында мемлекет тарапынан қолданылатын шаралар туралы екі-жақты келіссөздер ДСҰ-ның 15 мүше мемлекетімен аяқталды.

Бүлкеліссөздер Қазақстан экономикасына өте маңызды 12 негізгі салаларда жүргізілді, солардың ішінде телекоммуникациялық және қаржы салалары бойынша келіссөздер нәтижесіне толығырақ тоқталып өткім келеді.

Қазақстанның ДСҰ-ға кіруінен **2,5 жылдан кейін** қалааралық және халықаралық қызметтер көрсететін компаниялардағы шетел капиталының үлесі **49 пайыз мөлшерінде шектеу** жойылады.

Осылайша бұл салаларда шетелдік телекоммуникациялық компаниялары тарапынан жасалынатын инвестицияларға жол ашылады. Сонымен бірге, **«Қазақтелеком» компаниясындағы шетел капиталының көлемі 49 пайыз мөлшерінен аспау туралы шектеу ДСҰ-ға кіргеннен кейін әрі қарай сақталынады.**

Тағы да атап өтетін жөн, Қазақстанның **ДСҰ-ға өткен күннен бастап** 5 жылдан кейін шетел банктері мен сақтандыру ұйымдарына тікелей филиалдарын ашуға мүмкіндік жасалынады.

Өз кезегінде, Қазақстан қаржы нарығында тұрақтылықты қамтамасыз ету мақсатымен шетел қаржы компанияларына арнайы міндетті талаптарды қолданады.

Мысалы, шетел банктері мен сақтандыру компанияларының ең төмен активтер мөлшерін, және тұрғындардан тартылатын депозиттердің ең төмен мөлшерін бекітеді.

Жоғарыда атап өтілген шаралар телекоммуникациялық және қаржы салаларындағы либерализациялау жоспарының нәтижесінде бұл қызметтердің сапасының артуына, және тұтынушылар үшін қолданып отырған бағалардың төмендеуіне жағдай жасайды.

Жетіншіден. Қазақстанның ДСҰ-ға кіргеннен кейін **импорттық тауарларға қолданатын кедендік баждар деңгейлері бойынша екі жақты келіссөздер ДСҰ-ға мүше 30 мемлекеттермен 2004-2009 жылдардың барысында жүргізіліп, аяқталды.**

Бұл келіссөздердің нәтижесінде қол жетіскен орташа импорттық кедендік тарифтың деңгейі 7,9% мөлшерін құрап отыр. Оның ішінде өндірістік тауарларға - 6,5%, ауыл шаруышылық тауарларға- 13,2%.

Жоғарыда аталған келіссөздердің нәтижесі отандық тауарларды импорттық тауарлар тарапынан бәсекелестіктен қорғауға және шикізаттан тыс жаңа өндіруші салаларды дамытуға мүмкіндік береді.

Құрметті депутаттар, баяндамамының соңында Үкіметтің аграрлық секторға көрсететін мемлекеттік субсидиялар көлемі бойынша өте күрделі келіссөздер әлі күнге жүргізіп жатқанын атап өткім келеді.

Қазіргі таңда Үкіметтің алдында тұрған аса маңызды мақсат ретінде келіссөздер шеңберінде болашақта ауыл шаруашылығы саласын дамытуға мүмкіндік беретін, мемлекеттік субсидияларды жеткілікті деңгейде беру мүмкіндігін сақтап қалу болып отыр.

ДСҰ ережелері бойынша саланың институционалдық дамуына және ауылдағы инфрақұрылымды ұйымдастыруға бағытталған мемлекеттің көмек шаралары шектеусіз жүзеге асырыла алатынын атап айту қажет.

Келіссөздер барысында **түпкілікті тауардың бағасы мен өзіндік құнына әсер ететін субсидиялардың** көлемі талқыланады.

Осындай шараларға қоспа жемнің, асыл тұқымды өнімнің, тұқымның, жанар жағармай құнының, минералды тыңайтқыштардың бағасын арзандатуға бағытталған субсидиялар, проценттік ставкалары нарықтық ставкаларға қарағанда төмен жеңілдетілген несиелер түріндегі көмек, және т.б. жатады.

Бүгін Қазақстан 2013-2020 жылдарға Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамытудың «Агробизнес – 2020» мемлекеттік Бағдарламасымен белгіленген деңгейде аталған субсидиялардың көлемдерін бекітуді ұсынып отыр.

Аталған мәселе бойынша келіссөздер нәтижесі туралы сіздерге толық ақпаратты келесі жылдың 1-ші жартысында бере аламыз деп сенемін.

Назарларыңызға үлкен рахмет!